

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Rubriek: Straffen en behandelen: a. Straftoemeting

Schuyt, P.M.; Wingerden, S.G.C. van

Citation

Schuyt, P. M., & Wingerden, S. G. C. van. (2022). Rubriek: Straffen en behandelen: a. Straftoemeting. *Delikt En Delinkwent*, 52(7), 597-604. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3514405>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3514405>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Straffen en behandelen

DD 2022/42

a. Straftoemeting

1. Inleiding

In deze rubriek richten we ons eerst op uitspraken van rechters over procesafspraken die betrekking hebben op de straftoemeting. Daarna vervolgen we de rubriek met een overzicht van de wijzigingen in de landelijke oriëntatiepunten voor straftoemeting en OM-richtlijnen voor strafvordering die het afgelopen jaar (april 202-juni 2022) zijn gepubliceerd. We sluiten af met een signalering van enkele interessante wetsvoorstellen en publicaties.

2. Rechtspraak

Plea bargaining is een onderwerp dat al decennialang lang af en aan in de belangstelling staat en dat ook voor de straftoemeting uiterst interessant is. Het bepalen van een straf is, met uitzondering van zaken die met een strafbeschikking worden afgedaan, immers nog steeds een taak van de rechter. Bij de klassieke plea bargaining, waarbij afspraken worden gemaakt tussen het OM en de verdediging, wordt de rechter in wezen naar de zijlijn verwezen. Het is mede daarom dat deze figuur, zeker voor wat betreft de strafoplegging, in Nederland tot voor kort nauwelijks voet aan de grond kreeg. Daarin is de laatste tijd verandering gekomen. Deze ontwikkeling is in het vorige nummer van dit tijdschrift door Hübner en Lentjes in breder verband uitvoerig en uitstekend beschreven (zie: *Delikt en Delinkwent* 2022/38). Daarom volstaan wij in deze rubriek met een signalering van een aantal uitspraken waarin de procesafspraken betrekking hebben op de straftoemeting, voor zover deze nog niet zijn besproken in het voorgenoemde artikel. Daarbij betrekken we het voorlopige hoogtepunt in de beoordeling van de procesafspraken: de vordering van de procureur-generaal bij de Hoge Raad tot cassatie in het belang der

wet (ECLI:NL:PHR:2022:566), die op 14 juni 2022 is ingediend.

Uit de bespreking van Hübner en Lentjes kwam al naar voren dat voor wat betreft de straftoemeting het maken van afspraken over de straf tussen het OM en de verdediging, ook zonder wettelijke grondslag, op zich geen probleem hoeft te zijn. Zij stellen terecht dat “binnen de grote straftoemtingsvrijheid, waar de factoren die de rechter mee mag wegen vrijwel onbegrensd zijn, [...] procesafspraken een omstandigheid [vormen] die de strafmaat kan en mag beïnvloeden” (p. 563). Zo’n procesafpraak kan dus een factor zijn waarmee hij rekening houdt bij het bepalen van de straf, de rechter is op geen enkele manier daaraan gebonden. De afspraken kunnen nooit verder gaan dan een overeenkomst over de straf die het OM zal *eisen*; het OM kan geen toezegging doen over de straf die daadwerkelijk wordt *opgelegd*. Dat wil overigens niet zeggen dat de rechter een eventuele ‘deal’ volledig buiten beschouwing kan laten. Het vertrouwensbeginsel en het verbazingscriterium brengen met zich dat de rechter een bestaande afspraak niet zomaar en zonder verdere motivering naast zich kan leggen bij het bepalen van de straf. Daar staat tegenover dat een ander belangrijk beginsel – het proportionaliteitsbeginsel – reden kan zijn om van de gemaakte afspraken af te wijken. We zagen hiervan al enkele voorbeelden in het artikel van Hübner en Lentjes. De rechter zal een procesafpraak dus steeds als serieuze factor bij de strafoplegging moeten betrekken, wat niet wil zeggen dat hij deze klakkeloos moet overnemen. “Hij dient indringend naar het voorstel te kijken”, aldus Hübner en Lentjes (p. 563).

Los van de invloed van de afspraak over de hoogte van de straf, kan het feit dat de verdediging bereid is mee te werken in de vorm van een procesafpraak op zichzelf ook als strafverlagende factor een rol spelen bij het bepalen van de straf, ook als de afspraak betrekking heeft op iets anders dan de straf. Hiermee wordt immers bijgedragen aan een efficiënte procesgang en

het kan duiden op een welwillende proceshouding. Op grond van de jurisprudentie is er (nog) geen duidelijkheid over de vraag op welke manier dit moet worden meegewogen. Hübner en Lentjes benoemen dat een zekere mate van landelijke afstemming hierover tussen rechters onderling wenselijk zou zijn, waarbij zij het maximum van een derde strafkorting voorlopig als ‘een nuttig richtsnoer’ zien (o. 563). In zijn vordering van 14 juni 2022 (pnt. 6.36) wijst de PG in dit kader op de wettelijke regeling van toezeggingen aan getuigen in strafzaken (artikel 44a Sr), op grond waarvan de rechter, op vordering van het OM, strafvermindering kan toepassen nadat het OM met een verdachte is overeengekomen dat deze een verklaring aflegt in de strafzaak tegen een andere verdachte, in ruil voor de toezegging dat in zijn eigen strafzaak strafvermindering zal worden gevorderd (art. 226g, eerste lid, Sv). Ook hier geldt dat het OM toezegt strafvermindering te vorderen, maar dat de rechter daaraan bij de strafoplegging niet is gebonden. Het voordeel van deze regeling is dat deze inmiddels een wettelijke grondslag heeft, die geen twijfel laat over een rechterlijke rechtmatigheidstoets (op basis van artikel 226h lid 3 Sv), dat duidelijk is in welke gevallen deze afspraken gemaakt kunnen worden (namelijk alleen in onderzoeken naar misdrijven in georganiseerd verband of misdrijven waarop een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld) en dat de reden voor strafmatiging mede is gelegen in het feit dat door het afleggen van een getuigenverklaring een belangrijke bijdrage is of kan worden geleverd aan de opsporing of vervolging van misdrijven (artikel 44a Sr). Zelfs de mate van strafvermindering wordt in artikel 44a Sr nauwkeurig omschreven, zij het dat het hier nog steeds een ‘kan-bepaling’ betreft, waarvan de rechter altijd kan afwijken. Overigens is het feit dat strafvermindering, zoals nu verankerd in artikel 44a Sr, reeds werd toegepast en door de Hoge Raad werd toegestaan toen er nog geen wettelijke basis voor was, voor de PG mede reden om procesafspraken

over de straf buiten deze regeling om, niet als ontoelaatbaar te beoordelen vanwege het ontbreken van een wettelijke basis (pnt. 9.2). Als tweede ‘inspiratiebron’ voor het beoordelen van afspraken die invloed kunnen hebben op de strafoplegging noemt de PG de regeling van herstelbemiddeling uit artikel 51h lid 2 Sv. Op basis van deze regeling houdt de rechter bij het bepalen van de straf rekening met een overeenkomst die tussen het slachtoffer en de verdachte in het kader van bemiddeling tot stand is gekomen.

“Deze vorm van herstelbemiddeling betreft weliswaar consensus tussen de verdachte en het slachtoffer, maar laat wel zien dat de rechter bij de oplegging van straf of maatregel en de beslissing op de vordering van de benadeelde partij de door de betrokkenen gemaakte afspraken in aanmerking dient te nemen. Daarnaast zal ook het Openbaar Ministerie in de regel bij de strafeis rekening houden met de door de verdachte en het slachtoffer gemaakte afspraken. Afspraken die het slachtoffer en de verdachte hebben gemaakt, kunnen daarmee een voor de verdachte gunstige invloed uitoefenen op de op te leggen straf of maatregel. Het is aan de rechter te bepalen op welke wijze daarmee rekening wordt gehouden.” (pnt. 6.46.).

Al met al komt de PG tot de conclusie dat het maken van afspraken die betrekking hebben op de straf toelaatbaar zijn:

“De straftoemettingsvrijheid van de rechter biedt ruimte rekening te houden met de procesopstelling van de verdachte. Het staat de rechter aldus ook vrij de medewerking van de verdachte aan procesafspraken bij de straftoemeting te betrekken. Ook in zoverre kunnen procesafspraken worden ingepast in het strafvorderlijk stelsel, zij het dat deze de rechter nooit kunnen binden. Consensus tussen het Openbaar Ministerie en de verdachte biedt dan ook geen garantie voor de uitkomst van het rechterlijk geding. Aan de andere kant kan de rechter in het algemeen niet zonder

meer voorbij gaan aan die consensus. Zo zal de rechter op grond van art. 359, tweede lid, tweede volzin, Sv in het bijzonder de redenen moeten opgeven die hebben geleid tot de afwijking van het gezamenlijke uitdrukkelijk onderbouwde standpunt van het Openbaar Ministerie en de verdachte.” (pnt. 6.63).

Dat de gerechten die inmiddels geconfronteerd werden met afspraken over de strafoplegging, die lijn volgen, bleek reeds uit de bespreking in het vorige nummer van dit tijdschrift. We sluiten onze jurisprudentiebespreking af met drie recente uitspraken die dit bevestigen.

Op 21 april 2022 deed de Rechtbank Noord-Nederland een aantal uitspraken (ECLI:NL:RBNNE:2022:1360, ECLI:NL:RBNNE:2022:1343, ECLI:NL:RBNNE:2022:1356 en ECLI:NL:RBNNE:2022:1385) waarin zij laat zien steeds kritisch te blijven kijken naar de passende straf, ook nadat het OM en de verdediging door middel van een afdoeningsvoorstel tot overeenstemming zijn gekomen over de straf. In de zaak (ECLI:NL:RBNNE:2022:1360) waarin het OM, conform het afdoeningsvoorstel, een gevangenisstraf gelijk aan het voorarrest van 100 dagen en een taakstraf voor de duur van 50 uren eiste, legde de rechtbank een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van het voorarrest en een taakstraf 150 uur op, met daarnaast een voorwaardelijke gevangenisstraf van 180 dagen. De rechtbank motiveerde dit, onder meer, als volgt:

“De rechtbank acht de bewezen verklaarde feiten zeer ernstig. Deze feiten rechtvaardigen op zichzelf een langdurige gevangenisstraf. De rechtbank sluit zich met betrekking tot de handel in ritalin aan bij de oriëntatiepunten van het LOVS ten aanzien van het dealen van harddrugs vanuit een pand en/of op straat. Voor een periode van 6 tot 12 maanden, waarbij met enige regelmaat wordt gedeald, is het oriëntatiepunt een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 12 maanden. Daarnaast heeft verdachte zich schuldig gemaakt aan

gewoontewitwassen. De rechtbank neemt bij het bepalen van de straf in aanmerking dat verdachte een kleinere rol heeft gespeeld dan zijn medeverdachten: verdachte heeft geen leidende rol gehad en hij heeft voornamelijk hand- en spandiensten verricht.

Alles overwegende acht de rechtbank – naast een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van het voorarrest – een voorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur 180 dagen en een taakstraf van 150 uren passend en geboden. De oplegging van een langere onvoorwaardelijke gevangenisstraf acht de rechtbank niet opportuun. De rechtbank gaat daarmee niet mee in de afspraken die tussen de verdediging en de officier van justitie zijn gemaakt in het afdoeningsvoorstel. De rechtbank is van oordeel dat de afspraak die is gemaakt met betrekking tot de op te leggen straf **absoluut** geen recht doet aan de ernst van de bewezen verklaarde feiten. De rechtbank houdt verder geen rekening met de proceshouding van verdachte, nu verdachte ter terechtzitting, anders dan verwacht mag worden bij een ‘erkennende’ proceshouding, geen volledige openheid van zaken heeft gegeven en zijn proceshouding slechts lijkt te zijn ingegeven door het gunstige vooruitzicht van het afdoeningsvoorstel.”

Een soortgelijke motivering vinden we in de uitspraak van deze rechtbank op diezelfde dag (ECLI:NL:RBNNE:2022:1385), waarin het OM op basis van een afdoeningsvoorstel een voorwaardelijke taakstraf voor de duur van 40 uur vorderde en de rechtbank een voorwaardelijke taakstraf van 80 uren passend en geboden achtte:

“De rechtbank gaat daarmee niet mee in de afspraken die tussen de verdediging en de officier van justitie zijn gemaakt in het afdoeningsvoorstel. De rechtbank is van oordeel dat de afspraak die is gemaakt met betrekking tot de op te leggen straf geen recht doet aan de ernst van de bewezen verklaarde feiten. De rechtbank houdt verder geen rekening met de proceshouding van verdachte, nu verdachte ter terechtzitting, anders dan

verwacht mag worden bij een ‘erkennende’ proceshouding, geen volledige openheid van zaken heeft gegeven en zijn proceshouding slechts lijkt te zijn ingegeven door het gunstige vooruitzicht van het afdoeningsvoorstel.”

Op 21 juni 2022 deed de Rechtbank Noord-Holland een uitspraak (ECLI:NL:RBNHO:2022:5329) waarin ook wordt afgeweken van de procesafspraken die zijn gemaakt tussen het OM en de verdediging. Het OM eiste op basis daarvan 30 maanden gevangenisstraf, de rechtbank veroordeelde de verdachte tot 42 maanden gevangenisstraf. Daarbij werden ook de oriëntatiepunten van de LOVS voor wapenbezit betrokken, die volgens de rechtbank ruim boven de geëiste straf liggen:

“In dit licht bezien, vindt de rechtbank de straf zoals is afgesproken en door de officier van justitie gevorderd, onvoldoende recht doen aan de ernst van de feiten en de persoon van de verdachte. Daarbij heeft de rechtbank in aanmerking genomen dat de concrete omstandigheden van deze zaak onvoldoende argumenten opleveren om een dusdanig ruime strafkorting zoals tussen het OM en de verdediging is overeengekomen te kunnen rechtvaardigen. Daarbij is van belang dat het in deze zaak om buitengewoon ernstige feiten gaat die recent aan het licht zijn gekomen. De raadsman heeft weliswaar aangevoerd dat sindsdien sprake is geweest van een positieve gedragsverandering bij de verdachte, maar de rechtbank kan dit beeld niet rijmen met de vondst van een wapen in het bedrijfspand van de verdachte. Ook het argument dat de procesafspraken leiden tot een versnelling van de procedure, nu er geen onderzoekswensen zijn ingediend en hoger beroep achterwege zal blijven bij het volgen van de afspraken, is onvoldoende om de afgesproken ruime strafkorting te rechtvaardigen.”

Tot slot laat een uitspraak van de Rechtbank Overijssel van 14 juni 2022 (ECLI:NL:ROBOVE:2022:1785) zien op hoeveel

aspecten het maken van afspraken tussen het OM en de verdediging invloed kan hebben, die ook verband (kunnen) houden met de strafoplegging.

In deze zaak heeft het OM een overeenkomst gesloten met de verdachte en zijn drie medeverdachten. Op basis daarvan vordert de officier van justitie een gevangenisstraf van 47 maanden, waarvan 24 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren en een geldboete van € 500.000,-. In de overeenkomst is opgenomen dat verdachte dit bedrag alsmede het overeengekomen wederrechtelijk voordeel van € 1.450.000,- ter zekerheidstelling voorafgaand aan de zitting op een bankrekening van het OM zou storten. Ter zitting heeft verdachte verklaard dat hij die bedragen contant wil afstorten bij de bank. Dit kan slechts bij één grenswisselkantoor en is voor hem de enige manier om de betaling te voldoen.

In het vonnis overweegt de rechtbank dat het belang voor verdachten om een overeenkomst te sluiten is dat de op te leggen straf zo laag mogelijk zal zijn. Het belang van het OM en daarmee het maatschappelijk belang, is het afronden van een omvangrijke strafzaak. Door die afronding kan het OM, zowel medewerkers als geld, inzetten voor andere onderzoeken. Omdat de capaciteit van de politie, recherche, het OM en de rechtbank tijdens de eerdere (pro forma en regie) zittingen reeds zijn ingezet en voor de inhoudelijke behandeling van dit onderzoek reeds meerdere zittingsdagen zijn ingepland en alle ruimte en capaciteit dus al was gereserveerd, is de maatschappelijke capaciteitsbesparing beperkt, aldus de rechtbank. Daarmee is het belang voor de verdachten vele malen groter dan het belang van het OM. Dit is voor de rechtbank mede een reden om niet zomaar mee te gaan in de afspraken.

Daarnaast overweegt de rechtbank:

“dat inherent is aan de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel dat het gaat om crimineel geld. Er moet immers worden terugbetaald wat met criminele

activiteiten is verdiend. Gelet op de inhoud van het ‘verslag procesafspraken’ en de overeenkomst lijkt er door het Openbaar Ministerie een verband te worden gelegd tussen de hoogte van het wederrechtelijk verkregen voordeel en de hoogte van de geldboete. De rechtbank is van oordeel dat indien een geldboete met crimineel geld wordt betaald er sprake is van witwassen. De rechtbank kan niet beoordelen of het contant te storten bedrag van € 500.000,-- een (il)legale herkomst heeft. De rechtbank is wel van oordeel dat gelet op de bewezenverklaarde strafbare feiten, de inhoud van het dossier, de verklaring van verdachte over zijn legale werkzaamheden als werknemer in loondienst, de meldplicht bij contante stortingen en de onmogelijkheid om genoemd bedrag in één keer contant af te storten, het aan het Openbaar Ministerie is om zich te vergewissen van de herkomst van de contante gelden. Nu daarover niets bekend is – en uit de overeenkomst ook niet volgt dat bekend was dat verdachte dit bedrag contant wilde afstorten – zal de rechtbank dit deel van de overeenkomst alleen om die reden al niet volgen.”

Tot slot overweegt de rechtbank dat de straf zoals geëist door het OM onvoldoende recht doet aan de aard en de ernst van de feiten en de omstandigheden waaronder deze zijn begaan. De rechtbank volgt daarom de procesafspraken niet en legt een geheel onvoorwaardelijke gevangenisstraf op van vier jaar.

Net als in de voorbeelden die Hübner en Lentjes in hun artikel weergeven, hebben de verdediging en de officier van justitie ook in deze zaak verzocht om de behandeling van de zaak aan te houden in het geval de rechtbank de procesafspraken niet zou volgen, zodat partijen de gelegenheid krijgen uitvoeriger te rekwireren en te pleiten. De officier van justitie heeft gesteld dat het verbazingscriterium daarbij leidend is. De rechtbank overweegt hierover het volgende:

“De rechtbank wijst het aanhoudingsverzoek af. In de correspondentie voorafgaand aan de zitting is meermalen benoemd dat de rechtbank niet gehouden is zich aan de overeenkomst te conformeren. Ook tijdens de terechtzitting is dit aan de orde geweest. Gelet daarop kan het niet verbazen wanneer de rechtbank de overeenkomst niet volgt, zodat al om die reden het verbazingscriterium niet aan de orde kan zijn. De rechtbank heeft zich er tevens van vergewist dat verdachte zich bewust was van de mogelijkheid dat de rechtbank anders zou kunnen oordelen dan partijen in de overeenkomst en ter zitting hebben voorgesteld. Verdachte heeft ter zitting expliciet aan de rechtbank gevraagd of de rechtbank kan afwijken van de overeenkomst, dit is door de rechtbank bevestigd. Verdachte heeft de gelegenheid gekregen om in openheid te verklaren of te zwijgen, net zoals de overeenkomst hem niet verplichtte te verklaren. De raadvrouw heeft verdachte bovendien voorzien van juridische bijstand en het is aan verdachte om het advies van zijn raadvrouw te volgen of niet. Het is vervolgens de keuze van de verdediging om niet uitvoerig(er), ook niet subsidiair, te pleiten. Zo is het de keuze van het Openbaar Ministerie om niet uitvoerig(er) te rekwireren. De rechtbank acht zich voldoende voorgelicht en ziet om die reden geen aanleiding om de behandeling van de zaak aan te houden.”

In haar vonnis is de rechtbank duidelijk:

“De rechtbank is geen partij bij de overeenkomst en is niet aan de overeenkomst gebonden. Anders dan bij de ontnemingsprocedure, kent de wet geen mogelijkheid de strafzaak te schikken na het aanbrengen van de zaak bij de rechtbank. Jurisprudentie van de Hoge Raad schrijft voor dat indien de rechtbank een hogere straf oplegt dan geëist, dit nader gemotiveerd moet worden. Dit is niet anders in de situatie waarin het gaat om een overeengekomen strafeis.”

Dit sluit mooi aan bij de heldere conclusie van de PG in zijn vordering van 14 juni

2022: “Voor een stelsel van procesafspraken waarbij de rechter buitenspel wordt gezet is [...] geen enkele steun te vinden in ons stelsel. De rechter houdt het laatste woord.” (pnt. 6.64). Klassieke discussies als rechtseenheid – en daarmee de rol en werking van landelijk vastgestelde oriëntatiepunten –, de verhouding tussen strafeis en strafoplegging, het vertrouwensbeginsel en het verbazingscriterium én de daarmee verband houdende motiveringsverplichtingen, krijgen hiermee een nieuwe dimensie. Gelukkig worden de ontwikkelingen met betrekking tot de procesafspraken door velen op de voet gevolgd. Het is nu wachten op de uitspraak van de Hoge Raad op de vordering van de PG en de ongetwijfeld vele interessante uitspraken die nog zullen volgen.

3. **Landelijke oriëntatiepunten en richtlijnen voor strafvordering**

De volgende oriëntatiepunten voor straftoemeting en LOVS-afspraken van de rechtsprekende macht zijn afgelopen jaar gewijzigd:

Voorhanden hebben en overdragen munitie (art. 26/31 WWM)

- Mensenhandel (seksuele uitbuiting) (art. 273f Sr)
- Inbraak (art. 310-312 Sr)
- Ram- en plofkraak (art. 311/157 Sr)
- Rijden onder invloed auto's en motoren (art. 8 WVV1994)
- Rijden onder invloed brom- en snorfietsen, (art. 8 WVV1994)
- Rijden onder invloed fietsen, gehandicaptenvoertuigen (art. 8/163 WVV1994)
- Rijden onder invloed motorrijtuigen beginnend bestuurder, (art. 8/163 WVV1994)
- Rijden onder invloed brom- en snorfietsen beginnend (art. 8/163 WVV1994)
- Een categorie I wapen voorhanden hebben, dragen en overdragen (art. 13 WWM)
- Een (hand)vuurwapen, automatisch vuurwapen of explosief voorhanden hebben en overdragen (art. 26/31 WWM)
- Een categorie II en III wapen voorhanden hebben en overdragen (art. 26/31 WWM)

- Een categorie IV wapen dragen of overdragen aan een minderjarige (art. 27/31 WWM)
- Vervangende hechtenis bij geldboete en gijzeling bij
- schadevergoedingsmaatregel (art. 24c/36f Sr)
- Bepalen duur gijzeling bij oplegging ontnemingsmaatregel (art. 36e lid 11 Sr)
- Omzetting vrijheidsstraf in taakstraf (TUL) (art. 6:6:21 Sv).

Op het terrein van de OM-richtlijnen voor strafvordering zijn het afgelopen jaar de volgende aanwijzingen en richtlijnen gewijzigd, gerectificeerd of in werking getreden:

- Aanwijzing OM-strafbeschikking, 5 april 2022, *Stcrt.* 2022, 9133
- Aanwijzing mensenhandel, 2 maart 2022, *Stcrt.* 2022, 5901
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling, 18 januari 2022, *Stcrt.* 2022, 877
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling, Rectificatie, 8 februari 2022, *Stcrt.* 2022, 877
- Aanwijzing OM-strafbeschikking, Rectificatie, 11 en 12 november 2021, *Stcrt.* 2020, 62572
- Aanwijzing slachtofferrechten, 11 november 2021, *Stcrt.* 2021, 46043
- Aanwijzing voorwaardelijke invrijheidstelling, 5 november 2021, *Stcrt.* 2021, 46041
- Aanwijzing voorwaardelijke invrijheidstelling, 5 november 2021, *Stcrt.* 2021, 33409
- Richtlijn voor strafvordering feitgecodeerde misdrijven en overtredingen, Rectificatie, 15 april 2022, *Stcrt.* 2022, 4166
- Richtlijn voor strafvordering bedreiging, 31 maart 2022, *Stcrt.* 2022, 8261
- Richtlijn voor strafvordering (winkel)-diefstal/verduistering al dan niet met geweld, 31 maart 2022, *Stcrt.* 2022, 8262
- Richtlijn voor strafvordering mensenhandel, Rectificatie, 1 maart 2022, *Stcrt.* 2021, 44194

- Richtlijn voor strafvordering feitgecodeerde misdrijven en overtredingen, 22 februari 2022, *Stcrt.* 2022, 4166
- Wijziging bijlage bij Richtlijn bestuurlijke strafbeschikkingsbevoegdheid milieu- en keurfeiten (art. 257ba, tweede lid, Sv) van het College van procureurs-generaal (*Stcrt.* 2015, 46961), 11 februari 2022, *Stcrt.* 2022, 4106
- Richtlijn voor strafvordering rijden onder invloed van alcohol en/of drugs en rijden tijdens een rijverbod (2019R013), Rectificatie, 15 december 2021, *Stcrt.* 2019, 66646
- Richtlijn voor strafvordering dieren mishandeling en dierenverwaarlozing, Rectificatie, 15 december 2021, *Stcrt.* 2021, 47162
- Richtlijn voor strafvordering dieren mishandeling en dierenverwaarlozing, 23 november 2021, *Stcrt.* 2021, 47162
- Richtlijn voor strafvordering mensenhandel, 27 oktober 2021, *Stcrt.* 2021, 44194
- Richtlijn voor strafvordering witwassen, 26 oktober 2021, *Stcrt.* 2021, 44192
- Richtlijn voor strafvordering kinderpornografie, 24 augustus 2021, *Stcrt.* 2021, 38952.

4. **Wetten en wetsvoorstellen**

Verschillende wetsvoorstellen zijn aanhangig of in werking getreden:

- De Wet straffen en beschermen (Wet van 24 juni 2020 tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de wijziging van de regeling inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling, *Stb.* 2000, 224) is in werking getreden (deels op 1 juli 2021, deels op 1 december 2021). Door de wetswijziging is de voorwaardelijke invrijheidstelling niet langer een recht voor de veroordeelde, maar een gunst, die mede afhangt van het gedrag van de gedetineerde en die maximaal twee jaar voor het einde van de straf kan ingaan. De beslissing of een veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid wordt gesteld komt bij het OM te liggen. Ook verschuift de beslissingsbevoegdheid voor het uitstellen, achterwege laten en herroepen van de voorwaardelijke invrijheidsstelling van de rechter naar het OM.
- Het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de verhoging van het wettelijk strafmaximum van doodslag (verhoging wettelijk strafmaximum doodslag) (35871), waarmee de maximumstraf voor doodslag van 15 naar 25 jaar gevangenisstraf wordt verhoogd, is op 10 mei 2022 aangenomen door de Tweede Kamer.
- Het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het beperken van de mogelijkheden om een taakstraf op te leggen bij geweld tegen personen met een publieke taak (Wet uitbreiding taakstrafverbod) (35528), waarmee het huidige taakstrafverbod voor ernstige geweld- en zedenmisdrijven wordt uitgebreid naar elke vorm van fysiek geweld tegen personen met een publieke taak in het kader van de handhaving van de orde of veiligheid, is op 2 februari 2021 aangenomen door de Tweede Kamer.
- Het initiatiefwetsvoorstel 'Strafverhoging discriminatoir gemotiveerde geweldsdelicten' (35709) is ingediend. Het voorstel beoogt dat de vrijheidsstraf die op een geweldsdelict is gesteld met een derde wordt verhoogd als er sprake is van discriminatoir oogmerk.
- In consultatie is het voorontwerp van het 'Wetsvoorstel seksuele misdrijven', waarmee de strafbaarheid van aanranding en verkrachting wordt verruimd en worden seksuele intimidatie en sexchatting met kinderen strafbaar gesteld. Daarnaast gaan de maximumstraffen voor een aantal seksuele misdrijven omhoog, zoals bij seksueel misbruik van kinderen en kwetsbaren.
- Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet OM-afdoening heeft de consultatie plaatsgevonden van het conceptwetsvoorstel tot wijziging van het

Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten. Het wetsvoorstel beoogt de transactie te beperken en over te hevelen naar het Wetboek van Strafvordering. Daarnaast introduceert het een rechterlijke toets bij voorgenomen hoge transacties en hoge ontnemingschikkingen. Ook maakt het voorwaardelijke straffen in een strafbeschikking mogelijk met een omzettingsprocedure voor het geval de tenuitvoerlegging van de strafbeschikking niet is gelukt en kunnen inbeslaggenomen voorwerpen in een strafbeschikking verbeurd worden verklaard.

5. Publicaties

Het afgelopen jaar is in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) een aantal rapporten verschenen dat betrekking hebben op de straftoemeting of daaraan gerelateerd zijn.

- M.M. Boone e.a., *Vervangende taakstraf bij het niet betalen van een geldboete. Pre-evaluatie*. Den Haag: WODC 2021.
- K. van den Bos e.a., *Een verkennend kwalitatief onderzoek naar klassenjustitie in de Nederlandse strafrechtketen*, Den Haag: WODC 2021.
- G. Homburg e.a., *Vorbereiding evaluatie Wet straffen en beschermen*, Den Haag: WODC 2021.
- J. Kuppens, H. de Boer & H. Ferwerda, *Misdrijven in kinderschoenen. Een onderzoek naar de aanpak van 12- en 13-jarige misdrijfverdachten binnen en buiten het strafrecht*, Den Haag: WODC 2021.
- A.M. van der Laan, K. Zeijlmans & M.G.C.J. Beerthuizen, *Evaluatie van het adolescentenstrafrecht, Een multicriteria evaluatie*, Den Haag: WODC 2021.

Daarnaast zijn onder andere de volgende relevante publicaties verschenen:

- S. Hellemons, P.M. Schuyt & J.M. ten Voorde, 'Het discriminatoir oogmerk als strafverhogende omstandigheid. Een

rechtsvergelijkende waardering', *NJB* 2021, 23, p. 1874-1879.

- K.E. Hepping en Mr. J. Huigen, 'Volwassenensancties voor jeugdige daders', *Tijdschrift voor Jeugdrecht* 2022, 1, p. 27-34.
- E. Huls, 'Bestrafing van seksuele uitbuiting: nieuwe ontwikkelingen in een langlopende discussie?', *Boom Strafblad* 2021, 6, p. 227-232.
- M. Kommer, 'Sancties in getallen', *Sancties* 2022, 1, p. 4-13.
- J. Reef & M.R. Jansen-de Wilde, 'Papa krijgt straf', *Boom Strafblad* 2021, 5, p. 198-205.
- V. van Koppen, M. Wijkman & B. de Wilde, *Straffen seksueel misbruik minderjarigen. Strafeisen, strafoplegging en strafmotivering ter zake van betaalde en onbetaalde seksuele handelingen bij minderjarige slachtoffers in Nederland, Duitsland, Zwitserland, Ierland en Schotland*. Den Haag: WODC 2021.
- Y.A.J.M. van Kuijk, 'Tbs met dwangverpleging en de combinatie met levenslang in het licht van het EVRM', *Sancties* 2022, 2, p. 100-105.
- H. Lensing, Oriëntatiepunten voor de straftoemeting, *AA* 2021, p. 541-556.
- P.A.M. Mevis, 'Levenslang; een tussenstand', *DD* 2022, 2, p. 109-136.
- RSJ, Korte detenties nader bekeken. Minder korte detenties en meer betekenisvolle alternatieven, Den Haag: RSJ 2021.
- J.D. Schmahl & L.W. Verbeek, Uitbreiding taakstrafverbod: een schoolvoorbeeld van onomkeerbare symboolpolitiek, *DD* 2021, 6, p. 526-549.
- S. Struijk, Straftoemeting en de gewijzigde v.i.-regeling: eenduidigheid gewenst, *Sancties* 2021, 2, p. 1-3.
- H.T. Wermink & M.T. Light, 'Bestrafing van personen met een buitenlandse nationaliteit', *Mens en Maatschappij* 2022, 97(1), p. 99-103.

P.M. Schuyt & S.G.C. van Wingerden